بیروباوەڕ یان نیشتمان.. ستار ئەحمەد

مرۆڤ لە سەرەتای دروستبوونیەوە تاوەکوو ئەمڕۆ، هەمیشە لە نێوان چەند پرسیارێکی ورد و چەمکی گەورەدا ژیاوە کە چارەنووس و شێوازی ژیانیان دیاری کردووە. لە سەرووی هەمووشیانەوە، پرسی ناسنامە، دڵسۆزی و قوربانیدان دێت. کاتێک مرۆڤ ڕووبەڕووی وێستگە هەستیارەکانی مێژوو یان کێشمەکێشە هزرییەکان دەبێتەوە، زۆرجار دەخرێتە بەردەم هەڵبژاردنێکی سەختەوە؛ ئایا مرۆڤ دەبێت قوربانی بە کام لەم دوو واتا مەزنانە بدات: بیروباوەڕ یان نیشتمان…؟
ئەم پرسیارە تەنها سەرنجڕاکێشانێکی فەلسەفی نییە، بەڵکوو ڕەنگدانەوەی ڕاستەقینەی مێژووی مرۆڤایەتی و کۆمەڵگاکانە.
لە لایەکەوە، بیروباوەڕ وەک هێزێکی دەروونی و ڕۆحیی مەزن سەیر دەکرێت کە واتای ژیان و تێگەیشتنی مرۆڤ بۆ جیهان و گەردوون ڕێکدەخات.
بیروباوەڕ کۆمەڵێک بەها، ئایدیۆلۆجیا یان باوەڕی ئایینییە کە مرۆڤ باوەڕی پێیەتی و ئامادەیە گیانی لە پێناو ببەخشێت. لە مێژوودا، زۆرێک لە جووڵانەوە گەورەکان، ڕاپەڕینەکان و گۆڕانکارییە هزرییەکان لەسەر بنەمای بیروباوەڕ هاتنە کایەوە. بۆ کەسێکی خاوەن بیروباوەڕ، ئەم باوەڕە سنووری جوگرافی و سنوورە دەستکردەکان تێدەپەڕێنێت و دەبێتە پێوەری ڕەها بۆ هەڵسەنگاندنی چاکە و خراپە. لێرەدا، مرۆڤ خۆی بە بەشێک لە پەیامێکی گەورەتر دەبینێت کە هی هەموو کات و شوێنێکە، نەک تەنها زێد و خاکی لەدایکبوونی.
لە لایەکی ترەوە، نیشتمان ئەو ڕووبەرە جەستەییە گەرمەیە کە مرۆڤ لەسەری چاوی هەڵهێناوە، لە باوەشیدا گەورە بووە، و زاراوەی سەرەتایی و کەلتووری تێدا فێر بووە. نیشتمان تەنها خاک و بەرد نییە، بەڵکوو کۆمەڵێک یادەوەری، پەیوەندی کۆمەڵایەتی، زمان، مێژوو و کەلتوورە کە شوناسی مرۆڤ پێکدەهێنن. خۆشەویستی نیشتمان بە شێوازێکی سروشتی لە ناو ڕۆحی مرۆڤدا چێنراوە. کاتێک مرۆڤ باسی نیشتمان دەکات، باسی ئەو زێدە دەکات کە لە کاتی تەنگانەدا پەناگەیە و لە کاتی خۆشیدا مایەی ئارامییە. پاراستنی نیشتمان و خزمەتکردنی، لە زۆرێک لە کەلتوورەکاندا بە ئەرکێکی پیرۆز و نەگۆڕ دادەنرێت کە هیچ شتێک ناتوانێت جێگەی بگرێتەوە.
کێشمەکێشی نێوان بیروباوەڕ و نیشتمان زۆرجار لە کاتی

قەیرانەکاندا سەرهەڵدەدات؛ کاتێک بەرژەوەندی یەکێکیان دەکەوێتە دژایەتی ئەوی تریەوە. مێژووی مرۆڤ پڕە لە نموونەی ئەوەی کە چۆن مرۆڤەکان ناچار کراون لە نێوان ناسنامەی نیشتمانی و باوەڕی پیرۆزیاندا یەکێکیان هەڵبژێرن. لە کاتێکدا هەندێک پێیان وایە کە بیروباوەڕ سەرچاوەی هەموو بەها بڵندەکانە و نیشتمانیش تەنها ئامرازێکە بۆ پیادەکردنی ئەو باوەڕە، هەندێکی تر جەخت لەوە دەکەنەوە کە نیشتمان بنەڕەتێکە کە بەبێ ئەو بیروباوەڕ شوێنێکی بۆ پەرەپێدان نابێت و خاکی پارێزراو نەبێت، هۆشیاری و ئازادیش بوونیان نابێت.
ڕاستییە مێژووییەکە ئەوەیە کە لە زۆرینەی بارەکاندا، پێویست ناکات ئەم دوو چەمکە ببنە دوژمنی یەکدی. کاتێک بیروباوەڕ لەگەڵ خۆشەویستی نیشتماندا تێکەڵ دەبێت، هێزێکی یەکجار گەورە دروست دەکات بۆ پاراستنی خاک، ئاوەدانکردنەوە و بەرگری لە شکۆی مرۆڤ. بیروباوەڕی تەندروست هەمیشە مرۆڤ هاندەدات کە چاکەی نیشتمانەکەی مەبەست بێت و بەرگری لە مافەکانی بکات، چونکە نیشتمانی ئاوەدان و ئازاد، باشترین ژینگە بۆ گەشەکردنی بەها بەرزەکان دابین دەکات.
دەکرێت بگوترێت کە بیروباوەڕ و نیشتمان دوو هێزی ڕکابەر نین، بەڵکوو دوو کۆڵەکەی سەرەکیی شوناسی مرۆڤن. بیروباوەڕ مانای گیانی و ئاراستەی ژیان بە مرۆڤ دەبەخشێت، و نیشتمانش ئەو گۆڕەپانە مەزنەیە، کە تێیدا ئەو بەهایانە پیادە دەکرێن. سەرکەوتنی ڕاستەقینەی مرۆڤ لەوەدایە کە بتوانێت هاوسەنگییەکی دروست لە نێوان ئەم دوو هەستە مەزنەدا ڕابگرێت؛ بە جۆرێک نە بیروباوەڕەکەی بکاتە هۆکارێک بۆ وێرانکردنی نیشتمان، و نە نیشتمانەکەی بکاتە قوربانی بۆ کاڵکردنەوەی بەها مرۆیی و باوەڕە ڕەسەنەکانی.